

Peter Buggenhout, Hans Op de Beeck, Eric Rinckhout, Patricia Jozef

Boeken over kunst die uw aandacht verdienen

Dit magazine heeft het voorbije jaar enkele tentoonstellingen van 'Belgen in het buitenland' schandelijk over het hoofd gezien. Niet toevallig liepen ze in Duitsland, met name in Nürnberg en Wolfsburg: de voorbije zomer hadden resp. Peter Buggenhout en Hans Op de Beeck er essentiële overzichtstentoonstellingen. We willen onze onachtzaamheid goed maken met aandacht te hebben voor de prachtige publicaties die daarbij gepresenteerd werden. Met daarbij ook aandacht voor twee andere boeken die in het commerciële en sociale mediageveld ondergesneeuwd dreigen te geraken. Daarom dit artikel dus, met een (knip)loog op de eindejaar boekengeschenken.

Marc RUYTERS

Peter Buggenhout

Eén van die lijvige werken is 'No Shade in Paradise' van Peter Buggenhout. Hij had met 'Kein Schatten in Paradies' een grote solotentoonstelling in het Neues Museum Nürnberg', die eind september haar deuren sloot en in de Belgische pers geen enkele weerklank vond. De expo bood een dwarsdoorsnede van zijn gekende oeuvre, maar ook recenter werk en een grote in situ-installatie die deel uitmaakt van een nieuwe serie kleurrijke werken, getiteld 'On Hold'.

Over de aard van zijn werk en de titels die hij eraan geeft zegt hij zelf: 'I have respect for the worthless, the inutile. Everything is worthy of a proper name, a personal name, a unique alias that distinguishes each individual object, every living creature, each event.' Dat lijkt haaks te staan op de kleine, grote en gigantische objecten die hij maakt en die opgebouwd worden uit afval, sloopresten, stof afkomstig uit stofzuigerzakken en andere 'minderwaardige' materialen ... Net die titels geven de werken een extra dimensie. Hans Theys schreef ooit over zijn werk: (H ART 26.03.2009): 'De sculpturen van Peter Buggenhout berichten over de werkelijkheid op dezelfde manier als bomen, koraalriffen of wolken dat doen: door er deel van uit te maken. Maar het gebeurt op een lichtjes verschillende manier, doordat ze door iemand gemaakt zijn (...): poëtische

p. 27 (4)

konterfeitsels gelost door hun maker, op zich zelf staand, solitair, maar aan ons gegeven.'

Buggenhout maakte en maakt verschillende reeksen van werken, meestal onder de omvattende titels 'The Blind Leading the Blind', 'Mont Ventoux', 'Gorgo' en de recentere sculpturen 'On Hold' (sinds 2014), waarover Eva Kraus in het boek schrijft: 'The series 'On Hold' is more colorful and seems more profane, more of our time. We are all collectors, Peter Buggenhout claims, and he develops these works in repetitive re-compositions off all kinds of found material.'

Er staan prachtige beelden in het boek van grote, iconische werken, zoals de gigantische installatie 'The Blind Leading the Blind' in het Parijse Palais de Tokyo in 2012, waar zelfs toenmalig president Sarkozy kwam naar kijken, of die andere reusachtige sculptuur 'Detitled' in de voormalige bokscub Golden Gloves in Gent, ter gelegenheid van de manifestatie Tracks. Of het indrukwekkende 'The Second Strike' op de derde Herzliya Biennale in Israël en nog veel meer.

Er staat ook een tekst in van de hand van Simone Menegoi, die onder meer verslag doet van een atelierbezoek bij Buggenhout. Dat spreekt boekdelen: 'In Peter Buggenhout's atelier in Ghent, the predominant color is black, or a grey so dark that it seems black. The fluorescent lights shine down on a black sea of materials, left out in view or covered up by tarps: pieces of corrugated plastic, scrap metal, rolls of carpeting and foam, wooden beams and iron pipes, plasterboard panels, rusty metal frames – a list that lumps together new and old, pristine and shabby, product and trash.' En daar bouwt Buggenhout dus die imposante sculpturen mee op.

Hans Op de Beeck

'Works' is het lijvige kunstboek dat werd gepubliceerd naar aanleiding van de tentoonstelling 'Hans Op de Beeck: Out of the Ordinary' in het Kunstmuseum Wolfsburg de voorbije zomer. De kunstenaar zegt zelf dat het een volkomen subjectief overzicht van zijn oeuvre is: 'I ask you to bear with any imperfections'. Net daardoor is het zo sterk, hij vertelt hoe hij besefte dat hij als kunstenaar kon functioneren tijdens zijn periode aan de Rijksakademie in Amsterdam, waar hij de inspirerende Michelangelo Pistoletto als gastlector had. 'That was a tremendous encouragement. Today people like Michelangelo have become my colleagues; we are presented by the same gallery, and exhibit in the same places. I still can't quite believe it.'

p. 27 (6)

Het boek biedt een langouereus overzicht van het oeuvre van Hans Op de Beeck. Zo vertelt hij over zijn eerste 'Location' (1998), gemaakt op de Rijksakademie: een sculptuur van een verlaten kruispunt in een desolate winterlandschap, waarbij het enige dat functioneert de verkeerslichten zijn. Op de Beeck zou nog veel meer 'Locations' maken, onder meer voor zijn eerste grote solo in GEM Den Haag, waar hij een gigantische replica maakte van een wegrestaurant over een autosnelweg.

De lelijke alledaagsheid van het leven is een belangrijk thema in zijn werk, wat hij onder meer visualiseerde in 'T-Mart', een grote sculptuur rond een fictieve hypermarkt, die overheerst wordt door het immense aanbod aan verlaten parkeerplaatsen. En ook zijn videowerken passen in dat kader: onder meer in 'All Together Now', waar de camera langs drie 'feesttafels' travelt (een huwelijk, een verjaardag en een begrafenis), en waar de stierlijke verveling van de disgenoten van afdruipt. Heel bekend is ook de film 'Dance', waarin honderden figuranten opduiken in een beklijvende choreografie die heen en weer swicht tussen emigranten, holocaust-slachtoffers en oorlogsvluchtelingen.

En dan zijn er nog de vele sculpturen rond huizen, verlaten tafels en andere 'home environments', de tekeningen en aquarellen, de foto's en natuurlijk het iconografische filmwerk 'The Sea of Tranquillity', als metafoor voor onze postmoderne attitude rond reizen, onze relatie met tijd en ruimte, onze interpreta-

ties van ontspanning en vrije tijd, ons omgaan met sterfelijkheid.

448 pagina's gaan hierover. Ik zag al heel veel werk van Hans Op de Beeck, maar dit is een eye opener voor zoveel andere aspecten in zijn werk. En het is nog niet gedaan. Hans Op de Beeck, over zijn toekomst: 'How the coming years will unfold is yet unclear. There are plans to make a feature-length film; I shall be directing an opera; I will soon embark on landscape paintings in colour'...

Hans Op de Beeck won recent ook de 20ste editie van de Pino Pascali Award in Italië. De solotentoonstelling die daar aan gekoppeld tot eind januari 2018 in het Pino Pascali Museum in Polignano a Mare (bij Bari, in de regio Puglia) te zien is, omvat een representatieve selectie uit zijn werk van de afgelopen jaren.

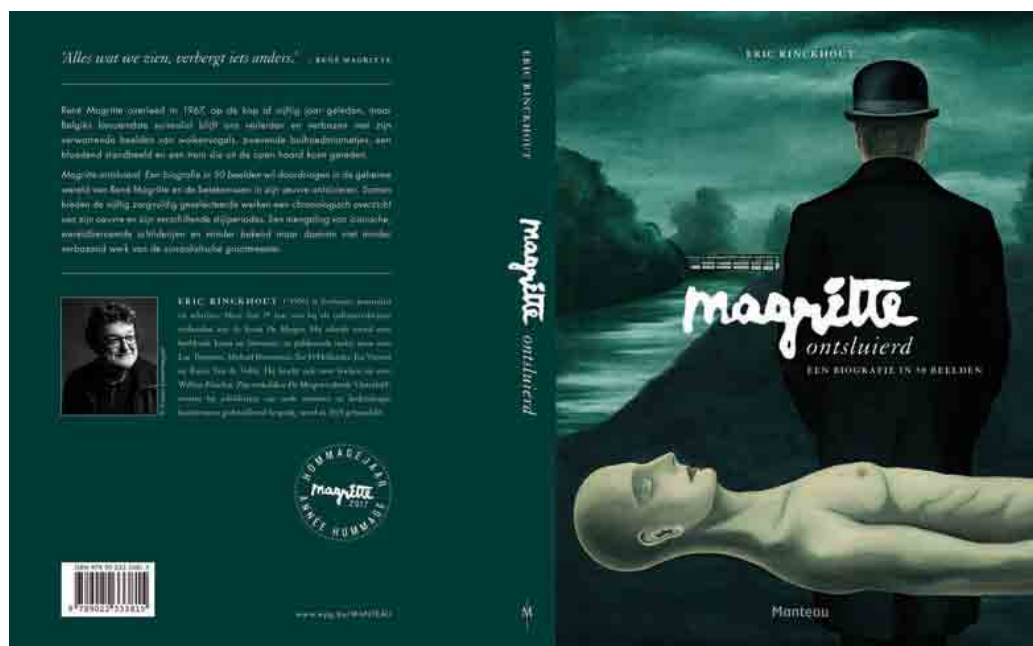
Erik Rinckhout

Er zijn al zoveel boeken over René Magritte geschreven, door onder meer Xavier Tricot, Harry Torczyner en vooral David Sylvester (met vijf volumes in een 'catalogue raisonné', uitgegeven bij het Mercatorfonds), dat je denkt: wéér een Magritte-boek? Met 'Magritte ontsluit', van de hand van Eric Rinckhout (ex-De Morgen en nu onder meer ook H ART-scribent), wordt dat op een frisse en baanbrekende manier tegengesproken: Rinckhout onthult het werk van Magritte 'voor een breed publiek', zoals hij zelf zegt, maar net daarin ligt de kracht. Rinckhout zelf in zijn voorwoord: 'De vijftigste sterfdag van René Magritte is de aanleiding om een boek te maken zoals er tot nog toe geen bestond: een publicatie voor een breed publiek, waarin biografische elementen gecombineerd worden met zijn schilderijen, die alle ruimte krijgen en in detail becommentarieerd worden.'

Magritte maakte ongeveer tweeduizend werken, Rinckhout koos er vijftig iconische én minder bekende werken uit: 'Magritte ontsluit' wil een 'biografie in vijftig beelden zijn'. Rinckhout deelt het oeuvre van Magritte in opvolgende periodes in, wat de toegankelijkheid ten goede komt: de geboorte van de surrealist 1923-27; Parijs en de Franse Surrealisten 1927-30; Brussel en Londen 1930-40; oorlogsjaren en experiment 1940-48; Alexander Iolas en commercieel succes 1948-67.

Die laatste periode blijft in andere publicaties een beetje onderbelicht: Iolas was een New Yorkse kunsthandelaar die in Magritte een commerciële voltreffer zag en de schilder er dan ook toe aanzette om zijn succesvolle werken, zoals 'L'Empire des Lumières', in meerdere versies te (re)produceren. Het boek van Rinckhout is vooral sterk in de detaillering van fragmenten bij al die werken; in het net genoemde schilderij gaat hij bijvoorbeeld dieper in op de lemma's 'boom', 'wolken', 'lantaarnpaal' en 'ramen', met evaluaties die er echt toe doen. Bijvoorbeeld, bij de lantaarnpaal: 'Licht wordt alleen zichtbaar als het weerkaatst wordt door voorwerpen.' Een essentiële observatie in het Magritte-oeuvre.

Wat daarentegen enigszins onderbelicht blijft in dit boek is de rol van de Brusselse kunstscène in de jaren dertig-veertig, met figuren als Louis Scutenaire (die veel titels voor Magrittes schilderijen verzong), Paul Nougé, Irène Hamoir en anderen. Die zouden ons leren dat Magritte eigenlijk eerder een post-dadaïst dan een surrealist was. Hij had een hekel aan de paus van het surrealisme, André Breton. En we missen ook de rol van zijn vrouw Georgette, van wie iedereen die ook maar iets met 'Magritte' te maken had/ heeft, weet dat ze essentieel was in zijn carrière. Kwatongen beweren zelfs dat zij de werken mee schilderde ...

Patricia Simon

Na al deze ernst is er dat subtiel-vileine boek van Patricia Jozef. Ze schreef de roman 'Glorie' (haar debuut), waarin ene Marcel en ene Bodine opduiken, ogenschijnlijk los van elkaar. Marcel is een artistieke loser, die zich uiteindelijk met een vals cv de Antwerpse Teniersacademie in lult als event manager, om de academie de hedendaagse entertainment-tijden binnen te loodsen, maar uiteindelijk door de mand valt. Bodine is een beloftevolle kunstenaar, die opgepikt wordt door een prestigieuze galerie, maar de wisselende tijden van succes, ontgoocheling, moederschap én vergetelheid aan den lijve ondervindt. Dat beide personages uiteindelijk iets met elkaar te maken hebben, wordt duidelijk aan het eind van het boek, maar dat is hier niet aan de orde.

Wel dit: Patricia Jozef schreef een boek over het reilen en zeilen in de hedendaagse kunstwereld, dat vooral voor ingewijden niet alleen 'vermakelijk', maar ook confronterend zal overkomen. Vele personages zijn herkenbaar, niet alleen voor de Antwerpse, maar ook de Gentse en Brusselse scene (soms ook internationaal). Wie model staat voor de welbespraakte schilder Baruch Testel bijvoorbeeld kan mogelijks al opgemaakt worden uit een citaat van hem: 'Ik ben niet mijn werk en mijn werk is niet ik. Wat ik zeg over mijn werk is gewoon wat erover gezegd wordt.' En er is die andere quote: 'Aan een van zijn kunstenaars, Hildegard Van Acker, vroeg de Antwerpse galerist zelfs of ze haar lichtbakken aan de rand wilde dichtmaken, zodat het kant-en-klare vierkante bakjes werden die gemakkelijk aan de muur bevestigd konden worden.'

Zo fileert Patricia Jozef genadeloos het milieu van academies, kunstenaars, curatoren, galeriehouders en andere stakeholders in het hedendaagse kunstmilieu. Vooral de Antwerpse academie moet eraan geloven. Dat alles gebeurt met veel tongue in cheek-humor, relativerend en badinerend, waarbij vooral de rit met de auto van een evenement in Berlijn naar Antwerpen, met kunstenaar Bodine als centrale figuur, en met een andere kunstenaar en de twee leidinggevende Academie-figuren aan boord, revelerend is. Daar worden carrières gemaakt en gekraakt.

Niet dat dit een perfect debuut is: een goeie eindredactie had wat beter gewied in een aantal uitweidingen (bijvoorbeeld in de seks-scènes die vaak op een koude steen vallen), en de herkenbaarheid van vele figuren is misschien net iets te lokaal gebonden. Ook H ART wordt overigens vernoemd. Maar we kunnen wel dit zeggen: we hebben 'Glorie' in spreekwoordelijk één ruk uitgelezen. Misschien wel omdat we zelf ook 'ingewijd' zijn ...

Peter Buggenhout e.a., 'No Shade in Paradise', 2017, Koenig Books Ltd, 306 pag., ISBN 978-96098-230-2, www.koenigbooks.co.uk. Vanaf begin december zijn de teksten ook in het Nederlands te lezen op www.noshadeinparadise.de
Hans Op de Beeck, 'Works', 2017, Lannoo Publishers, 448 pag., ISBN 978 94 0143 714 1.
Eric Rinckhout, 'Magritte Ontsluit', Manteau, 2017, 224 pag., ISBN 978 90223 3381 5, www.wpg.be/manteau
Patricia Jozef, 'Glorie', De Geus, 2017, 258 pag., ISBN 978 90 445 3859 5, www.degeus.nl

